

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

ફર્ટ અપીલ નં. ૧૯૬૪/૨૦૧૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જી. ઉરૈઝી

=====

૧	શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય?	હા
૨	રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	હા
૩	શું માનનીય ન્યાયમૂર્તીઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે?	ના
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે?	ના

=====

ઓરિએન્ટલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની લિમિટેડ, અધિકૃત સહીકર્તા મારફતે ...
અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

મૃતક ચૌહાણ ઇબ્રાહિમભાઈ અહમદભાઈના કાયદેસરના વારસો ગફારભાઈ ઉર્ફે
અને ૧ ... સામાવાળા(ઓ)

=====

અપીલકર્તા નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી મૌલિક જે. શેલત
સામાવાળા નં. ૧.૧-૧.૨, ૨ તરફે નોટિસ બજવણી કરવામાં આવી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી શ્રી એ.જી. ઉૈઝી

તારીખ: ૧૦/૦૩/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

૧. વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન એક્ટ, ૧૯૨૩ (જે હવે પછી '૧૯૨૩ નો એક્ટ' તરીકે ઉલ્લેખિત છે) ની કલમ ૩૦ હેઠળની હાલની અપીલ, ભાવનગર સ્થિત વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન એક્ટ હેઠળના કમિશનર દ્વારા વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન (ફિટલ) કેસ નં. ૧૨/૨૦૦૫ માં પસાર કરવામાં આવેલ તારીખ ૧૨મી જાન્યુઆરી ૨૦૧૧ ના ચુકાદા અને એવોર્ડને પડકારવા માટે વીમા કંપની દ્વારા દાખલ કરેલ છે.

૨. હાલની અપીલ તરફ દોરી જતી ટૂંકી હકીકતો નીચે મુજબ છે:

૩. સામાવાળા નં. ૧.૧ અને ૧/૨ ના પુત્ર ઇબ્રાહિમભાઈ ગફારભાઈ ઉર્ફે યુનુસભાઈ, સામાવાળા નં. ૨ ના પોલ્ટ્રી ફાર્મમાં મજૂર તરીકે કામ કરતા હતા. ૧૯મી મે ૨૦૦૭ ના રોજ સાંજે આશરે ૮ વાગ્યે તેઓ પાણીની ટાંકીમાં પાણી ચકાસવા માટે અગાસી પર ગયા હતા અને કમનસીબે તેમને વીજળિક શોક લાગ્યો હતો. તેમને સારવાર માટે હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા જ્યાં સારવાર દરમિયાન તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. સામાવાળા નં. ૧.૧ અને ૧/૨ એ ભાવનગરના વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન કમિશનર સમક્ષ વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન

(ફિટલ) કેસ નં. ૧૨/૨૦૦૫ દાખલ કરીને ૧૮% વ્યાજ સાથે વળતર તરીકે રૂ. ૪ લાખ અને પેનલ્ટી તરીકે રૂ. ૨ લાખ વસૂલ કરવા માટે અરજી કરી હતી, કારણ કે મૃતકનું મૃત્યુ તેમની રોજગારીની મુદત દરમિયાન થયું હતું. વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન એક્ટ હેઠળના ભાવનગરના કમિશનરે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને એવોર્ડ દ્વારા વીમા કંપનીને વળતર તરીકે ૯% વ્યાજ સાથે રૂ. ૨,૩૫,૨૦૦ ની રકમ ચૂકવવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો અને સામાવાળા નં. ૨ એમ્પ્લોયરને પેનલ્ટી તરીકે રૂ. ૫૮,૫૦૦/- ચૂકવવાનો પણ નિર્દેશ આપ્યો હતો. અપીલકર્તા-વીમા કંપની વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા મંજૂર કરાયેલા વળતરના પ્રમાણથી નારાજ અને અસંતોષ અનુભવીને વર્કમેન્સ કોમ્પેન્સેશન એક્ટ, ૧૯૨૩ ની કલમ ૩૦ હેઠળ હાલની અપીલ દાખલ કરેલ છે.

જ. મેં અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મૌલિક શેલત ને સાંભળ્યા છે. નોટિસની બજવણી થઈ હોવા છતાં સામાવાળાઓ વતી કોઈ હાજરી નથી.

પ. શ્રી શેલત એ રજૂઆત કરી છે કે સામાવાળા નં. ૧.૧ એ અકસ્માત અંગે પોલીસ ફરિયાદ નોંધાવી હતી જેમાં તેમણે જણાવ્યું હતું કે મૃતક નાહવા માટે અગાસી પર ગયા હતા અને જીવંત વીજ વાયરના સંપર્કમાં આવ્યા હતા અને તેથી તેમનું મૃત્યુ થયું હતું. તેમની વધુ રજૂઆત છે કે અપીલકર્તા વીમા કંપનીએ અકસ્માતનું કારણ શોધવા માટે ખાનગી તપાસનીસની પણ નિમણૂક કરી હતી જેમાં પણ એ બાબત બહાર આવી હતી કે નાહતી વખતે મૃતકનું મૃત્યુ થયું હતું. તેમની વધુ રજૂઆત છે કે જે દાવો કરનારાઓએ પોલીસ ફરિયાદ પર આધાર

રાખ્યો હતો તેઓ તેની વિગતોને અસ્વીકાર કરી શકે નહીં અને તેથી કમિશનરે એવું તારણ નોંધવામાં ભૂલ કરી છે કે મૃતકનું મૃત્યુ તેમની રોજગારીની મુદત દરમિયાન થયું હતું. તેમણે મલ્લિકાર્જુન હિરેમઠ વિ. બ્રાંચ મેનેજર, ઓરિએન્ટલ ઇન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ અને અન્ય, ૨૦૦૯ એસીજે ૭૨૧ = એઆઈઆર ૨૦૦૯ એસસી ૨૦૧૯ ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના ચુકાદા પર પણ આધાર રાખ્યો છે, જેમાં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું છે કે જે ડ્રાઇવર નાહવા માટે ગયો હતો અને ડૂબી ગયો હતો તે તેની રોજગારીની મુદત દરમિયાન મૃત્યુ પામ્યો હોવાનું કહી શકાય નહીં કારણ કે મૃત્યુ અને રોજગાર વચ્ચે કોઈ કાર્યકારણ સંબંધ નહોતો. તેથી, તેઓ વિનંતી કરે છે કે અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે અને કમિશનરનો વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કરવામાં આવે.

૬. એ એક અવિવાહિત હકીકત જણાય છે કે સામાવાળા નં. ૧.૧ એ તેમના પુત્રના મૃત્યુ અંગે ફોજદારી ફરિયાદ નોંધાવી હતી. આ ફરિયાદ વળતરની અરજીના સમર્થનમાં રેકૉર્ડ પર રજૂ કરવામાં આવી હતી. સામાવાળા નં. ૧.૧ એ આ ફરિયાદમાં જણાવ્યું હતું કે મૃતક નાહવા માટે અગાસી પર ગયા હતા અને તેઓ જીવંત વીજ વાયરના સંપર્કમાં આવ્યા હતા જેના પરિણામે તેમને વીજળિક શોક લાગ્યો હતો અને ઘટનાસ્થળે જ મૃત્યુ થયું હતું. સુપ્રીમ કોર્ટે ઓરિએન્ટલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપની વિ. પ્રેમલતા શુક્લા (સુપ્રા) ના કેસમાં ફકરા ૧૩ અને ૧૫ માં નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૧૩. જોકે, અકસ્માતની વાસ્તવિકતા પ્રથમ માહિતી અહેવાલ (એફ.આઈ.આર.) પરથી પણ સાબિત થઈ શકે છે. એ પણ નોંધવું

જરૂરી છે કે દસ્તાવેજની સામગ્રીનો એક ભાગ પુરાવામાં સ્વીકારવામાં આવે પછી, તેને રેકૉર્ડ પર લાવનાર પક્ષને ફેર ફરીને એવી દલીલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે તેના બાકીના ભાગમાં સમાવિષ્ટ અન્ય સામગ્રી સાબિત થઈ ન હતી. બંને પક્ષોએ તેના પર આધાર રાખ્યો છે. તેને આંક તરીકે ચિહ્નિત કરવામાં આવ્યો હતો કારણ કે બંને પક્ષો તેના પર આધાર રાખવા માંગતા હતા.

૧૫. દસ્તાવેજની ગ્રાહ્યતા સામે વાંધો ઉઠાવનાર પક્ષકારે યોગ્ય સમયે તેનો વાંધો ઉઠાવવો જ જોઈએ. જો વાંધો ઉઠાવવામાં ન આવે અને દસ્તાવેજને ચિહ્નિત કરવા દેવામાં આવે અને તે પણ એવા પક્ષકારની વિનંતી પર કે જેણે તેને સાબિત કર્યો હતો અને જેના માટે બીજા પક્ષકારની સંમતિ મેળવવામાં આવી હતી, તો અમારા મતે અગાઉના પક્ષકારને ફેર ફરીને એવી દલીલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે દસ્તાવેજની સામગ્રી સાબિત થઈ ન હતી અને તેથી તેના પર આધાર રાખવો જોઈએ નહીં. હુકમ સિંહ (સુપ્રા) માં, પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ દ્વારા કાયદો યોગ્ય રીતે નિર્ધારિત કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં જણાવ્યું હતું કે;

"૮. સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જી.સી. મિતલે રજૂઆત કરી હતી કે રામ પ્રતાપે માત્ર તેમની અગાઉની જુબાની રજૂ કરી હતી અને કોર્ટમાં કોઈ પુરાવા આપ્યા ન હતા જેને એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજ દ્વારા ધ્યાનમાં લઈ શકાય. મને ડર છે કે આ રજૂઆતમાં કોઈ વજૂદ નથી. ટ્રાયલ કોર્ટે તેમણે રજૂ કરેલા રિપોર્ટ આંક ડી.૧ ના પ્રકાશમાં રામ પ્રતાપના પુરાવાની ચર્ચા કરી હતી. એડિશનલ ડિસ્ટ્રિક્ટ જજે અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે તે પુરાવા પર ટિપ્પણી કરી શક્યા હોત અને જો કાયદો પરવાનગી આપે તો તેને અગ્રાહ્ય ઠેરવી શક્યા હોત. પરંતુ તેમની સમક્ષ આ પુરાવો ધ્યાનમાં જ નહોતો. તે અગ્રાહ્ય પુરાવાનો કેસ પણ નહોતો. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે ફોજદારી કાર્યવાહીમાં કરવામાં આવેલી રામ પ્રતાપની અગાઉની જુબાનીની પ્રમાણિત નકલ મેળવવા અને તેને રામ પ્રતાપ પોતે સાબિત કરે તે માટે ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલી પ્રક્રિયા યોગ્ય ન હતી અને અગાઉના નિવેદનમાં તેમણે જે કઈ કહ્યું હતું તે તમામ બાબતો અંગે તેમની ફરીથી તપાસ થવી જોઈતી હતી, પરંતુ પક્ષકારોએ સમય બચાવવા માટે રામ પ્રતાપ પોતે અગાઉની જુબાની સાબિત કરે તેની સામે વાંધો ઉઠાવ્યો ન હતો, જેમની માત્ર ઉલટતપાસ કરવામાં આવી હતી. આ

એવો કેસ નથી કે જ્યાં પક્ષકારોની સંમતિથી અસંગત પુરાવા લેવામાં આવ્યા હોય પરંતુ માત્ર વાંધો એ છે કે કોર્ટમાં પુરાવા આપવાની બાબતમાં અનુસરવામાં આવેલી પ્રક્રિયા યોગ્ય ન હતી. જ્યારે પક્ષકારોએ પોતે જ કેટલાક નિવેદનોને તેમના પુરાવાના ભાગરૂપે રેકૉર્ડ પર મૂકવાની મંજૂરી આપી હોય, ત્યારે તેમના માટે પાછળથી તે જ કોર્ટમાં કે અપીલ કોર્ટમાં એવી વિનંતી કરવાનું ખુદનું નથી કે રજૂ કરાયેલા પુરાવા અગ્રાહ્ય હતા. તેમને તેમ કરવાની મંજૂરી આપવી એ ખરેખર તેમને એકસાથે સ્વીકારવા અને અસ્વીકાર કરવાની મંજૂરી આપવા સમાન બનશે."

૭. સુપ્રીમ કોર્ટ મલિકાર્જુન જી. હિરેમઠ વિ. બ્રાંચ મેનેજર, ઓરિએન્ટલ

ઈન્સ્યુરન્સ કો. લિમિટેડ અને અન્ય (સુપ્રા) ના કેસમાં ફકરા નં. ૯ અને ૧૪ માં

નીચે મુજબ ઠરાવ્યું છે:

"૯. કલમ ૩(૧) હેઠળ એ સ્થાપિત કરવું પડશે કે કામદારના મૃત્યુ અને તેની રોજગારી વચ્ચે કોઈ કાર્યકારણ સંબંધ હતો. જો કામદાર કોઈ રોગથી પીડાતો હોય અને તેના કારણે કુદરતી મૃત્યુ પામે અથવા કોઈ ચોક્કસ રોગથી પીડાતી વખતે તે રોજગારના ઘસારાના પરિણામે તે રોગથી મૃત્યુ પામે, તો એમ્પ્લોયર પર કોઈ જવાબદારી નક્કી કરવામાં આવશે નહીં. પરંતુ જો રોજગાર એ યોગદાન આપનારું કારણ હોય અથવા તેનાથી મૃત્યુ ઝડપી બન્યું હોય, અથવા જો મૃત્યુ માત્ર રોગના કારણે જ નહીં પરંતુ રોજગાર સાથે જોડાયેલા રોગના કારણે થયું હોય, તો એવું કહી શકાય કે મૃત્યુ રોજગારમાંથી ઉદ્ભવ્યું છે અને એમ્પ્લોયર જવાબદાર રહેશે.

"૧૪. મોટી સંખ્યામાં અંગ્રેજી અને અમેરિકન ચુકાદાઓ છે, જેમાંથી કેટલાકને ઈએસઆઈ કોર્પોરેશન ના કેસ (સુપ્રા) માં આવા તારણ માટેના આવશ્યક તત્વો અને સદર એક્ટની કલમ ૩ ના જોગવાઈઓને આકર્ષિત કરતી કસોટીઓ સંબંધિત ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યા છે. સિદ્ધાંતો આ મુજબ છે :

(૧) ઈજા અને અકસ્માત વચ્ચે તથા અકસ્માત અને રોજગારીની મુદત દરમિયાન થયેલા કામ વચ્ચે કાર્યકારણ સંબંધ હોવો જોઈએ.

(૨) અરજદાર પર એ દર્શાવવાની જવાબદારી છે કે તે કામ અને તેના પરિણામે પડેલો તણાવ હતો જેણે ઈજામાં યોગદાન આપ્યું અથવા તેને ગંભીર બનાવી.

(૩) જો રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવેલા પુરાવા વધુ સંભાવના સ્થાપિત કરે છે જે એક વાજબી માણસને સંતોષ આપે છે કે કામથી શારીરિક ઈજા થવામાં યોગદાન મળ્યું છે, તો તે કામદાર માટે સફળ થવા માટે પૂરતું હશે, પરંતુ તે દરેક કેસની હકીકત પર આધાર રાખશે."

૮. તેથી ઉપર વર્ણવેલ કાયદાકીય સ્થિતિ પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે પોતાના કેસના સમર્થનમાં દસ્તાવેજ રજૂ કરનાર પક્ષકારને ફેર ફરીને આવા દસ્તાવેજની સામગ્રીનો અસ્વીકાર કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં. સામાવાળા નં. ૧.૧ પોતે જ હતા જેમણે એફ.આઈ.આર. આપી હતી અને તેથી તેમને એવી દલીલ કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં કે મૃતક તેમની રોજગારીની મુદત દરમિયાન તેમની ફરજના ભાગરૂપે પાણીની ટાંકીમાં પાણી ચકાસતી વખતે મૃત્યુ પામ્યા હતા.

૯. કમિશનરે એફ.આઈ.આર. ની સામગ્રી અને સાક્ષીઓના નિવેદનોને એવા ખોટા બહાના હેઠળ નકારવાનું પસંદ કર્યું છે કે અહીંના અપીલકર્તા અને સામાવાળા નં. ૨ એ ખંડનમાં કોઈ પુરાવા રજૂ કર્યા નથી. કમિશનરના તારણો ભૂલભરેલા અને વિકૃત છે કારણ કે દાવો કરનારાઓએ પોતે એફ.આઈ.આર. રજૂ કરી હતી અને ત્યારબાદ તેમની પોતાની એફ.આઈ.આર. ની સામગ્રીથી વિપરીત પુરાવા આપ્યા છે. તેથી, રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી એ ખૂબ સ્પષ્ટ થાય છે કે મૃતકનું મૃત્યુ અગાસી પર નાહતી વખતે થયું હતું.

૧૦. ઉપરોક્ત કારણોસર, અપીલ સફળ થાય છે અને આથી મંજૂર કરવામાં આવે છે. વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને એવોર્ડ આથી સુધારી દેવામાં આવે છે અને અપીલકર્તા-વીમા કંપનીને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને એવોર્ડ હેઠળ વળતર ચૂકવવાની તેની જવાબદારીમાંથી મુક્ત કરવામાં આવે છે.

૧૧. અપીલકર્તા વીમા કંપની દ્વારા જમા કરાવવામાં આવેલી અને ટ્રિબ્યુનલ પાસે પડેલી રકમ અપીલકર્તા-વીમા કંપનીને પરત કરવાનો હુકમ કરવામાં આવે છે. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે સામાવાળા નં. ૧.૧ અને ૧/૨ એ એફ.ડી.આર. પર મેળવેલ વ્યાજની રકમ અથવા તેમની તરફેણમાં વહેંચાયેલી કોઈ રકમ અપીલકર્તા વીમા કંપની દ્વારા તેમની પાસેથી વસૂલ કરવામાં આવશે નહીં અને સદર રકમ સામાવાળા નં. ૨ પાસેથી કાયદા અનુસાર વસૂલ કરી શકાશે.

રજિસ્ટ્રીને તાકીદે રેકૉર્ડ અને કાર્યવાહી ટ્રિબ્યુનલને પરત મોકલવાનો નિર્દેશ કરવામાં આવે છે.

સહી / –
(એ.જી. ઉૈઝી, ન્યાયમૂર્તી)

મહંમદ

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ.

અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.